

Самойленко Тетяна Григорівна,
старший викладач кафедри економіки,
Сумський національний аграрний університет

СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В АГРАРНІЙ КООПЕРАЦІЇ

Стратегічне планування стає важливим фактором розвитку, як для вітчизняного промислового сектора, так і для аграрної сфери виробництва. Тим більше, що остання є однією з найбільш затребуваних галузей сучасної економіки, так як стан і тенденції її розвитку багато в чому визначають перспективи інших галузей і економіки країни в цілому.

В даний час в регіонах намітилася тенденція до самозабезпечення сільськогосподарською продукцією і продовольством, що спричинило розробку стратегічних планів і програм розвитку регіонального АПК, в тому числі механізмів їх реалізації.

Протягом ряду років відбувався процес адаптації господарюючих суб'єктів аграрного сектора економіки до ринкових відносин, в результаті чого сформувалися адекватні форми господарювання і мотиваційні механізми реалізації інтересів. Однак, існуюча неузгодженість інтересів на всіх рівнях регулювання розвитком аграрного сектора не може служити основою досягнення якісних показників економічного зростання. Пошук джерел забезпечення якісного економічного зростання вимагає застосування методології стратегічного управління, потенціал якого в Україні ще недостатньо вивчений і реально не задіяний в аграрній сфері економіки [1].

Стратегія розвитку АПК (як відкрита система) передбачає наступні інструменти: стратегічне планування і прогнозування; стратегічний маркетинг; стратегічний менеджмент; стратегії вибіркового і широкого проникнення;

стратегії низьких витрат; конкурентні стратегії; адаптаційно-антикризові стратегії та ін.

Світовий досвід свідчить, що дієвим засобом ефективного управління, є застосування підходу на основі стратегічного менеджменту, що дозволяє забезпечити розробку оптимальних варіантів структурних перетворень аграрного сектора економіки, збалансувати різноспрямовані інтереси його суб'єктів господарювання, мобілізувати необхідні для здійснення структурних змін ресурси і потенціал.

Стратегія являє собою управлінську діяльність, спрямовану на виконання місії підприємства, забезпечення його розвитку та координовану відповідно до змін зовнішнього середовища і кон'юнктури ринку, яка визначається станом економіки підприємства, його конкурентоспроможністю, позиціонуванням на ринку.

Стратегічне управління це комплексна і довготривала система дій і рішень, які ведуть до розробки специфічних стратегій, призначених для досягнення суб'єктами господарювання в аграрному секторі економіки своїх цілей з урахуванням мінливості чинників зовнішнього середовища. Без обґрунтованої і послідовно здійснюваної стратегії і політики в аграрному секторі економіки складно забезпечити сталий соціально-економічний розвиток країни.

Стратегічний менеджмент - це таке управління організацією, яке спирається на людський потенціал як її основу, орієнтує виробничу діяльність на запити споживачів, здійснює гнучке регулювання і своєчасні зміни в організації, адекватні дії навколишнього середовища і дозволяє домагатися конкурентних переваг, що, в кінцевому рахунку, сприяє виживанню організації і досягненню нею своїх цілей в довгостроковій перспективі.

Стратегічний менеджмент зазвичай розглядається як сукупність п'яти взаємопов'язаних процесів: аналіз середовища (зовнішньої і внутрішньої), визначення місії та цілей, аналіз і вибір стратегії, реалізація стратегії, оцінка і контроль виконання стратегії [2].

Ключовим етапом стратегічного управління є стратегічне планування, при реалізації якого розкривається значимість кооперації для економічного і соціального розвитку країни або регіону. На цьому етапі визначаються основні параметри стратегії у вигляді зведених фінансових показників, що характеризують розмір інвестиційних вкладень в реалізацію стратегічних напрямків із зазначенням зовнішніх і внутрішніх джерел фінансування [3].

Отже, стратегічне планування відповідає на питання «що робити?», стратегічний менеджмент - на питання «як?» і «хто це буде робити?».

Вибір головних пріоритетів розвитку аграрної сфери здійснюється за допомогою стратегічного планування розвитку регіону. Одним з дієвих інструментів реалізації принципів такого планування стає нормативна база індикативного планування. Використання індикаторів в процесі планування дозволяє:

- визначати «вузькі місця» і кордон процесів відтворення та сталого розвитку багатогалузевої економічної системи регіону;
- оцінити ефективність діючих економічних механізмів на регіональному рівні;
- встановити пріоритети і визначати найбільш ефективні стратегії розвитку виробничих комплексів регіону;
- розраховувати прогнози і індикативні плани розвитку галузей регіону.

Індикативне планування представляє сукупність етапів і процедур послідовної взаємодії процесів відтворення у вигляді стратегічних планів розвитку підприємств.

Стратегічний аналіз економічного та інноваційного розвитку АПК дозволяє сформулювати концепцію, мету і програмні напрямки сталого розвитку галузей сільського господарства регіону.

Концепція сталого розвитку сільського господарства полягає у формуванні ефективного конкурентоспроможного регіонального АПК і його провідних галузей сільського господарства (тваринництва і рослинництва) з метою

підвищення соціально-економічного розвитку сільських територій, рівня доходів і якості життя на селі.

Отже, можна зазначити, що у довгостроковій стратегії концепції розвитку аграрної кооперації виділяються наступні блоки цілей [4].

Забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників та підвищення питомої ваги якісних продуктів харчування вітчизняного виробництва на внутрішньому ринку. При цьому доцільно:

широке поширення високопродуктивних і в той же час екологічно безпечних і економічних технологій в землеробстві та тваринництві.

наближення первинної переробки і зберігання сільськогосподарської продукції до полів і ферм;

законодавче обмеження природних та інших монополій в інфляційному підвищенні цін на ринках енергоносіїв, техніки і обладнання, транспортних тарифів;

введення заборонних законів, що виключають отримання спекулятивних доходів шляхом встановлення завищених роздрібних цін на продовольство при зниженні закупівельних цін на сільськогосподарську продукцію з боку посередників, переробних підприємств, торгівлі.

Список використаної літератури:

1. Щодо першочергових напрямів підтримки розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні. Аналітична записка. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/817/#_ftn6>.
2. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи: формування і функціонування. Методичні рекомендації. / [Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Гриценко М.П., Корінець Р.Я.]. – К.: ННЦ «ІПЕ», 2012, -68 с
3. Молдаван Любов. Українського села не буде, якщо не буде сільської кооперації. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.zerno.org.ua/articles/coop/257>>.

4. Газнюк Л.М., Разумовський С.О. Кооперативний рух як форма і спосіб організації суспільного життя. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2011_50/Gileya50/F16_doc.pdf